

Axel Oxenstierna (1583–1654) var en av Sveriges mest inflytelserika statsmän och en nyckelperson under stormaktstiden. Som rikskansler från 1612 införde han reformer som länssystemet, postväsendet och Riksarkivet, vilket lade grunden för Sveriges moderna statsförvaltning.

Efter Gustav II Adolfs död blev han regent och ledde landet under drottning Kristinas minderårighet. Oxenstierna spelade också en avgörande roll i det trettioåriga kriget genom skicklig diplomati och alliansbyggande, särskilt med Frankrike. Han stärkte också utbildning och forskning, främst vid Uppsala universitet.

Hans arbete med att centralisera och effektivisera statsapparaten har haft en långvarig påverkan på Sverige och bidrog till landets framgångar som stormakt.

FILMFAKTA

Ämnen: Historia, religion, samhällskunskap, svenska, filosofi, juridik

Ålder: Grundskola 7-9, Gymnasiet

Speltid: 9 min

Produktionsår: 2024

Språk: Svenska, svensk text

Ursprungsland: Sverige

Artikelnummer: 201224

1. Om filmen

Filmen ger en djupgående inblick i Axel Oxenstiernas liv och betydelse för Sveriges utveckling under stormaktstiden. Den följer hans karriär från barndomen i en adlig familj till hans roll som rikskansler och regent efter Gustav II Adolfs död. Filmen lyfter fram hans reformer inom administration, utbildning och kommunikation, liksom hans diplomatiska framgångar under det trettioåriga kriget. Axel Oxenstierna framställs som en nyckelperson i skapandet av den moderna svenska staten.

2. Syfte med undervisningen

- **Historia:** Ge en förståelse för Axel Oxenstiernas betydelse under stormaktstiden och hans roll i Sveriges utveckling.
- **Religion:** Analysera hur religion och statsmakt samverkade under 1600-talet.
- **Samhällskunskap:** Reflektera över hur administrativa reformer påverkar samhällsutveckling.
- **Svenska:** Diskutera historiska texter och analysera brev och dokument från Axels tid.
- **Filosofi:** Utforska idéer om ledarskap och maktens ansvar.
- **Juridik:** Förstå grundläggande principer i rättsstatens utveckling.

3. Användning i undervisningen

Centrala teman i filmen:

1. **Stormaktstiden och Sveriges framväxt:** Axel Oxenstiernas roll i att stärka Sveriges internationella ställning.
2. **Administrativa reformer:** Skapandet av länssystemet och Riksarkivet, samt grundandet av Sveriges postväsende.
3. **Diplomati och politik:** Hans roll under det trettioåriga kriget och samarbete med Frankrike.
4. **Utbildningens betydelse:** Stärkandet av Uppsala universitet och akademiska institutioner.

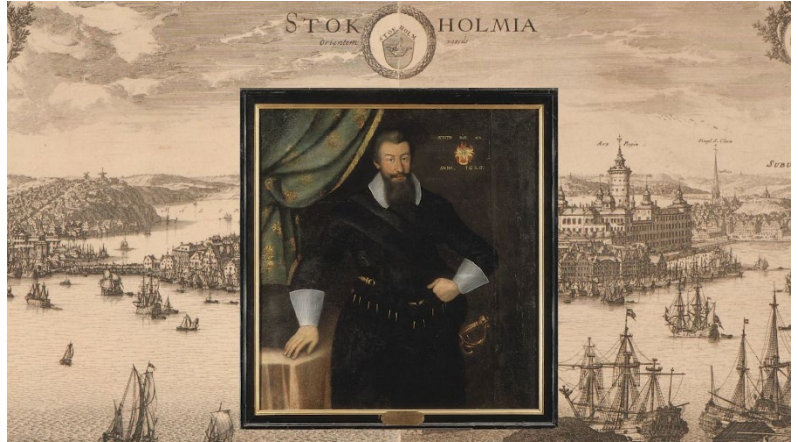

Planering av lektionen

Före filmen

1. Introduktion (10 min)

1. Ställ frågor:
  - Vem var Axel Oxenstierna?
  - Vad tror ni gjorde honom betydelsefull för Sverige?
2. Ge en kort introduktion till hans liv:
  - Hans roll som rikskansler och reformator.
  - Hans betydelse för Sveriges stormaktstid och utvecklingen av statens administration.

2. Filmvisning (20 min)

- Visa filmen "Axel Oxenstierna – Statsmannen".
- Eleverna får anteckna:
  - Vilka reformer Axel Oxenstierna genomförde.
  - Hur han påverkade Sveriges utveckling under stormaktstiden.

3. Diskussion i helklass (10 min)

Diskutera följande frågor:

1. Vilka reformer som Axel införde påverkar oss fortfarande idag?
2. Hur tror ni hans utbildning och erfarenhet formade hans ledarskap?
3. Vad kan vi lära oss av Axel Oxenstierna när det gäller ledarskap och samhällsutveckling?

4. Elevaktivitet (15 min)

- Se förslag i arbetsbladet.

5. Avslutning (5 min)

1. Sammanfatta lektionen:
  - Axel Oxenstiernas reformer var avgörande för Sveriges utveckling under stormaktstiden.
  - Hans arv märks fortfarande i dagens Sverige.
2. Fråga eleverna:
  - Vad tyckte ni var mest intressant med Axel Oxenstierna?

Läroplansmål LGR22 och GY25

LGR22: Grundskolan

- **Historia (Åk 7–9):**
  - Stormaktstiden och Sveriges expansion.
  - Reformerna som formade den moderna staten.
  - Betydelsen av nyckelpersoner som Axel Oxenstierna.
- **Samhällskunskap (Åk 7–9):**
  - Statens roll och utveckling genom historien.
  - Hur ledarskap och administration påverkar samhällsutvecklingen.
- **Svenska (Åk 7–9):**
  - Analys av historiska brev och texter, exempelvis från Riksarkivet.

GY25:

- **Historia 1b:**
  - Stormaktstiden som del av Europas politiska och sociala historia.
  - Ledarskapets betydelse för Sveriges utveckling.
- **Samhällskunskap 1b:**
  - Statens roll i samhället och dess utveckling över tid.
- **Svenska 1:**
  - Textanalys och källkritik av historiska dokument.
- **Filosofi 1:**
  - Reflektion över maktens ansvar och etik.
- **Juridik:**
  - Rättsstatens framväxt och betydelsen av administrativa reformer.

Axel Oxenstiernas liv kopplar till flera ämnen:

- **Historia:** Hans roll under stormaktstiden och reformer för statens utveckling.
- **Religion:** Hur statsmakt och religion samverkade under 1600-talet.
- **Samhällskunskap:** Utvecklingen av administration och rättsstat.
- **Svenska:** Analys av brev och dokument från hans tid.
- **Filosofi:** Reflektion kring ledarskap och etik.
- **Juridik:** Skapandet av strukturer för modern förvaltning.

Hans liv erbjuder en mångfacetterad ingång till flera aspekter av svensk historia och statskonst.